

РЕЦЕНЗИЯ

по конкурсна процедура за заемане на академичната длъжност
„доцент“
в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално
направление 7.1. Медицина, по научната специалност „Съдебна медицина“, за нуждите на
катедрата по Обща, клинична патология, съдебна медицина и деонтология, УНС по
съдебна медицина и деонтология и Клиника по съдебна медицина в УМБАЛ „Св.
Марина“-Варна, Факултет Медицина при Медицински университет „Проф. П.Стоянов“-
Варна, обявен в ДВ, бр 24 от 16.03.2018 г.

Кандидат: д-р Вилиам Викторов Доков, д.м.

Рецензент: проф. Д-р Севдалин Славов Начев дмн – Лаборатория по клинична
патология в УМБАЛ „Свети Иван Рилски“-София

На основание на Решение на Факултетния съвет на ФМ към МУ Варна №124 от
02.05.2018 г и заповед на Ректора на Медицински университет № Р-109-256/16.05.2018г., съм
определен да изготвя **рецензия** по конкурсна процедура за заемане на академичната
длъжност „доцент“ по научната специалност „Съдебна медицина“, за нуждите на Катедрата
по обща, клинична патология, съдебна медицина и деонтология, УНС по съдебна медицина
и деонтология, Факултет Медицина на МУ- Варна и Клиника по съдебна медицина в УМБАЛ
„Св. Марина“-Варна.

Единствен кандидат в конкурса е д-р Вилиам Доков, дм

Представени са всички изискуеми документи както от закона, така и от правилника
на Университета.

1/ Кратки биографични данни, академично развитие и специализации на кандидата:

Д-р Доков завършва медицина в ВМИ- Варна през 1982 г. В 1983 г. е избран за асистент
в Катедрата по съдебна медицина МУ – Варна, където преминава всички йерархични степени от
асистент /1983-86/, старши асистент /1987-89/, главен асистент /1989-2017/.

През 1986 година получава специалност по Съдебна медицина.

Д-р Доков е задочен докторант в Катедрата „Обща и клинична патология, съдебна
медицина и деонтология“, специалност „Съдебна медицина“ през 2012-2015 г. Защитава
дисертация на тема: „Възможности за въвеждане на обективни критерии за определяне на
„опасността за живота“ при медико-биологичната квалификация на телесни повреди“.

През 2017 година е избран за Ръководител на УС по съдебна медицина и деонтология в
МУ – Варна.

2/ Общо описание на представените материали за конкурса.

Д-р Доков участва в настоящия конкурс за доцент с представени:

Монографии – 1 самостоятелна -175 стр.

1 глава в международна монография – 15 стр.

Учебни помагала – 1 бр.в съавторство.

Статии - 44 броя.

Научен актив:

Доклади - 6 броя .

Участия в научни форуми с отпечатани резюмета – 60 бр.

Член на международния екип на редколегията на списание «Indian Journal of Forensic
Medicine& Toxicology».

Председател на Българския институт по съдебна медицина .

Член на:

Българското дружество по съдебна медицина;

Българското антропологично дружество;

Европейското антропологично дружество;

Balkan Academy of Forensic Sciences.

По списък:

1. Автореферат и три публикации, свързани с дисертацията
2. -3. Две монографии посветени на съдебно медицински аспекти на травматизма от електрически ток и електромагнитни вълни /самостоятелна, хабилитационен труд – изд. МУ-Варна на български език 2017 г./, и - на английски език – глава от монография 2011 г./
4. Учебни помагала – Практикум по съдебна медицина / в съавторство с доц. Лисаев и др. Изд. Медицина и физкултура, София 2011.
5. – 15. Публикации в международни списания – четири /4/ от тях – с IF
16. -22. Резюмета публикувани в международни издания с IF
23. – 48. Публикации в български списания.
49. – 54. Публикувани доклади в сборници.

Количествената характеристика на научно-изследователската работа на д-р Доков **напълно покрива изискванията** за заемане на академичната длъжност „доцент“ в Правилника за развитие на академичния състав на МУ-Варна.

3/ Качествена оценка на научно-изследователската дейност.

Научните трудове на д-р Доков са посветени на следните теми:

А – Теория и практика на съдебно-медицинската експертиза

Публикации №№ 1 и свързани с нея

Въпреки, че дисертационния труд и свързаните с него публикации са били обект на рецензиране, бих искал да отделя място за тях. Те са посветени на тема и проблем, пред които съдебният експерт е изправен и често е затруднен. Те, общо взето, издават израстването на един съдебен лекар до нивото на истински експерт. Изследването, което е направил д-р Доков показва, че „**Възможности за въвеждането на обективни критерии за определяне на „опасността за живота“ при медико-биологичната квалификация на телесни повреди**“ има практически изводи които е хубаво да бъдат въведени!

Очаквам този труд също да бъде представен в монографичен вид, за да бъде използван от повече специалисти.

Останалите научни трудове на д-р Доков са посветени на следните теми:

Б- Обучение по съдебна медицина и деонтология

Публикации №№ 2,3, 4

Тук трябва да поставим неговия хабилитационен труд /монографичен/, посветен на увреждания предизвикани от електричество. Такъв труд се създава след дългогодишни лични и споделени наблюдения /по тази тема кандидатът има публикувани изследвания още от 1984-85 година/.

На пръв поглед монографията има вида на една дескриптивна творба, целяща да разкрие различни аспекти от не добре проучен медицински и съдебно медицински проблем. Неговото възникване, диагностични възможности и трудности, когато се работи по такива казуси. Всъщност се касае за една много добре премислена и дълго време разработвана тема, в която практично-приложният елемент не е единствен, макар да е много важен. Касае се за едно епидемиологично проучване, което впечатлява със своя обем и поради това предизвиква интерес и публикациите, свързани с него са цитирани от наши и чужди автори /повече от 70 цитата, някои в престижни издания /. Творбата на Доков може да послужи за сравнителни изследвания. Освен това е написана така, че се чете с лекота и има много други достойнства. Тук ще спомена например проява на впечатляваща стичност при представяне източника на илюстративния материал: исторически данни за автори от далечното минало, занимаващи се с проблема и т.н.

Определено достойнство на работата е и това, че авторът е посочил своите публикувани изследвания отделно /като библиографска справка/. Така можем да се убедим в интереса предизвикан от неговите публикации.

На тази тема: **Съдебно-медицински и епидемиологични аспекти на електротравматизма** са посветени следните публикации /по отделно представения списък, а не този в Монографията/ - №№ 5-14; 30—34; 36,37; 42, 45, 47, 48, 52, 53 както и 8 /осем/ участия на наши и международни форуми.

Статия № 6 – Characteristics of lethal.....	2008	е цитирана	пет /5/ пъти
8 – Assessment of risk factors.....	2009	„ „	двадесет и четири /24/ „

10 – Forensic Charact. of Suicide	2009	„	„	десет /10/	„
11 – A study of Fatal electr.....	2009/2017	„	„	осем /8/	„
12 – Epidemiology.....	2011	„	„	пет /5/	„
14 – Electrocution.....	2010	„	„	двадесет /20/	пъти

Пли общо публикациите на Доков в тази сфера са цитирани 71 /седемдесет и един/ пъти !!!

Всичко това убедително показва, че не само един човек /примерно - авторът/ се интересува от написаното и публикувано от него.

Една глава /публ. № 3/ , Ch 6 Epidemiology and Diagnostic Problems of Electrical Injury in Forensic Medicine – V.Dokov, K. Dokova от монографията Forensic Medicine – From Old Problems to New Challenges Ed. By Prof. Duarte Nuno Vieira pp 121-136. представлява престижна покана за участие в международно научно издание.

Доков е съавтор и на **Ръководство за практическо обучение на студенти /публ. № 4/**, което включва всички теми /Практикум по съдебна медицина/.

В – Телесни повреди

Публикации №№ 23, 24 + 13 резюмета от доклади

Статиите са посветени на проблема за медико-биологична квалификация на травми при трансплантирани донорски и изкуствени тъкани и органи, увреждания или смърт. Те поставят задача пред правната теория и практика навременно да реши и осигури ефективна правна защита на лица с присадени тъкани и органи, пострадали в резултат на престъпни деяния. Поставен е въпроса следва ли да **се определят** като равнозначни уврежданията на естествените органи на човека с увреждания, получени при засягането на присадени органи и тъкани, като се подхожда към тях със същите медико-биологични критерии по смисъла на чл. 128, 129 и 130 НК. Авторът отговаря положително и разширява своите виждания при тълкувателното решение относно постоянното разстройство на здравето, опасно за живота, водещо неизбежно да смърт. Тъй като Българският наказателен кодекс не разглежда наказателната отговорност при имплантирани органи, **авторът препоръчва кои органи и тъкани би следвало да се третират като изкуствени.....** В разглеждане на конкретни случаи Доков търси обективни критерии за съдебно-медицинска оценка на тежестта на травмите. Авторът препоръчва американската стандартизирана система / AIS / за оценка тежестта на травмите.

Г – Съдебно-медицинска деонтология.

Публикации №№ 44, 46, 49-51 + 7 резюмета от доклади

Публикациите са посветени на проблеми свързани с лечението на онкологично болни в терминален етап (статия № 49). Приема се, че отказът от лечение на терминално болни пациенти може да се разглежда като форма на пасивна евтаназия. Изтъква се важноста на палиативното лечение на тези хора. Авторът предлага приемането на строго установени правила за лечение и изписване на тежко и неизлечимо болни, които да са в съответствие със съществуващите нормативни документи.

Приноси с практико-приложно значение има и в публикации (№№ 44. и 46.), засягащи случаите на неразпознато основно заболяване по време на престоя на пациенти в болниците. Такива се наблюдават при 15% от аутопсияните случаи на починали в болнично лечебно заведение. Най-често остават неразпознати социално значими нозологични единици като онкологични заболявания, заболяванията на сърдечно-съдовата и дихателната система. Авторът изтъква тенденцията за увеличаване на честотата на неразпознато основно заболяване. При това времето на престоя в стационара не оказва влияние върху относителния дял на неразпознато основно заболяване. Очевидно **намаляването на броя на аутопсияните в лечебните заведения се отразява негативно на диагностичния процес.**

Д – Съдебно-медицинска идентификация

Публикации №№ 17, 21 + 2 резюмета от доклади

Авторът предлага компютърен анализ на **профилите на предмети причинили увреждания на човешки тъкани**. За тази цел се препоръчва използването на иновативното вещество **Петролатум**, който по своите пластични характеристики наподобява човешката тъкан. Този материал дава възможност да се направи точен отпечатък на профили от различни обекти,

използвани за нанасяне на травми върху човешките тъкани. Методът дава възможност за осигуряване на отпечатък при различна сила на удара на обекта върху материала за изпитване. На следващ етап се изготвят цифрови снимки на получените увреждания. Това се прави чрез експериментална настройка, изискваща определен начин на снимане, осветление, разстояние до обектите, метричен индикатор.

Методката позволява експериментално определяне на силата на ударите които са получили пострадали лица. Това дава нови възможности за по-прецизно изясняване на механизма на причинени травми.

Установено е съществено **размиване** между отразения в документите за самоличност ръст и фактически измерения ръст при починали.

Във второто проучване при **729 аутопсии** от различни възрастови групи е измервана обиколката на **торакалната аорта** на нивото на диафрагмата. Доказана е статистически значима корелация между обиколката на гръдната аорта и възрастта при двата пола. Установява се, че обиколката на аортата се увеличава постепенно на всеки 5-годишен възрастов период, което позволява разработването на уравнение за **прогнозиране на възрастта въз основа на обиколката на аортата**.

Резултатите са публикувани в две разширени резюмета публикувани в международни списания №№ 17. и 21.

Практико-приложно значение имат изводите относно необходимостта от хармонизиране на стандартите за съдебно-медицинска идентификация на личността в България със страните от Европейският съюз.

Е – Съдебно-медицинска казуистика, скоропостижна смърт, вария

Публикации №№ 6, 15, 20, 35, 38 – 40, 54 + 9 резюмета

Към тази рубрика авторът отнася публикация, свързана с епидемиологично проучване на електротравматични случаи, която бе обсъждана по-горе. Характер на епидемиологично изследване има и статия № 15., публикувана в международно издание, и отнасяща се до случаи на сексуално насилие при деца в различни региони от страната за срок от 10 години.

Практико приложно значение, според автора, имат публикации №№ 20. и 35.-първата е разширено резюме, а втората – статия в българско списание в които се разглеждат критериите за диференциране на понятията **травматична некроза на миокарда (ТНМ)** и **травматичен миокарден инфаркт (ТМИ)**. Предложени са следните критерии за формиране на диагноза ТНМ: травматични увреждания, в частност гръдна травма и съпътстващи травмата промени във вътрешните органи; отсъствие на обтурация от какъвто и да е характер и тежки промени по интимата на коронарните артерии, които биха могли да доведат до остра миокардна исхемия; **мултифокален характер на миокардните некрози** и централобуларни чернодробни некрози.

Статии №№ 38-40 са посветени на теми от по-общ характер като: периодизация в научното творчество или казуистичен случай с руптура на миокарда, или проучване на ПТП с автобус

Ж – Морфологични проучвания на епифизата

Публикации №№ 16, 19, 25 – 28 + 6 резюмета

Морфологията на човешката пинеална жлеза (епифиза) е сравнително малко проучена. Изследванията са посветени на структурата на епифизата при починали от внезапна смърт и смърт в болнично заведение. Отчетено е времето на настъпването на смъртта – през светлата или тъмната част от денонощието (LD) цикъла.

Колективът, с който работи д-р Доков включва и опитни патолози. Те установяват, че при внезапната смърт добре оформените псевдоделчета са около 2 пъти по-малко, а частично оформените около 2 пъти повече в сравнение със случаите на починали в болнично заведение. При случаите на внезапна смърт, умиращите са около два пъти по-често през деня. При случаите на починали в болнично заведение умиращите са по-често през ноща.

Авторите формулират хипотеза, че при лицата починали с картината на внезапна смърт съществува вродена или придобита морфологична и функционална недостатъчност на епифизата, която може да е елемент от патогенезата на внезапната смърт. Потърсени са промени в структурата на човешката епифиза през **тъмната и светлата** част от **денонощието**, които да помогнат за установяване на времето на настъпване на смъртта – през светлата или тъмната част от денонощието. Установено е, при цитологичен анализ наличието на пинеалоцити с тъмна /секретираща/ цитоплазма единствено при починали през тъмната част от денонощието. Същевременно не се установяват съществени различия при сравняване на макроскопските характеристики на епифизата у починали през светлата и тъмната част на денонощието.

Резултати са публикувани в две разширени резюмета в международни списания с IF - №№ 16. и 19., и в български издания №№ 25. – 28. За новина авторът смята намерената високата честота на **отлагането на апервулус** в епифизата – 72 % при 30-40% спрямо литературните данни. Не е установена полова и възрастова детерминираност при отлагането на апервулус в диапазона на 20-95

годишна възраст. Не са установени различия, свързани с пола, в макроскопските характеристики и хистологичната структура на епифизата. Не се наблюдават възрастово обусловени макроскопски различия в пинеалната жлеза в зряла възраст. През първите 48 часа от настъпване на смъртта няма изразени промени в структурата и морфологията на жлезата.

3 – Ранева балистика, транспортен травматизм Публикации №№ 18, 40 + 4 резюмета

Проведено е за **първи път в България** експериментално изследване на балистични рани причинени от леко стрелково оръжие при защита с гъвкава жилетка публикувано в разширено резюме на списание с IF – публ. №18 и българско списание – публ. № 40. В тях се обръща внимание на факта, че леките преносими стрелкови оръжия изстрелват проектили с висока скорост и условно нестабилна траектория. При засягане на жива мишена проектите не се разбиват на фрагменти, а максимално отдават енергията си, правят сложни движения и причиняват смъртоносни наранявания. Те силно увреждат тъканите, независимо от наличието на стандартни защитни средства, като например гъвкави жилетки, ако не се използват твърди бронирани пластини.

Целта на изследването е да се установят увреждания, причинени от стрелба върху симулатор на биологична тъкан, както след пряко попадение, така и при наличието на леки бронирани жилетки, за защита на тялото. Използвани са биологичен желатинов тъканен симулатор, боеприпаси и огнестрелни оръжия - ИЖ - 72 (ПСМ), АК-74, М16А2 всички снабдени с проектили със стоманена сърцевина. Бронирана жилетка - гръден панел от арамидна тъкан, отговарящ на III А ниво на защита, съгласно NIJ 010104 STD; Стандартен скоростомер за проектили с диапазон 200-2000 м/с, фототехнически съоръжения, фото и видеокамера заедно със съответните материали. Изстрелите са проведени от дистанция 10м.

Проведените експерименти показват, че изстрели направени дори с пистолет ИЖ -72(ПСМ), независимо от наличието или отсъствието на защитни средства, нанасят почти идентични поражения.

Научната продукция на д-р Доков обхваща различни области на съдебната медицина, някои от тях, в най-значимите направления.

4/ Оценка на научно-преподавателската дейност.

Д-р Доков е дългогодишен преподавател на студенти по медицина и дентална медицина като асистент, старши асистент и главен асистент като в последната година е Ръководител на Учебния сектор по съдебна медицина към Катедрата по обща и клинична патология, съдебна медицина и деонтология

Справката, представена от Университета за неговата учебна натовареност, показва, че в периода 2012 - 2017 г. е 130 - 220 часа. Като в последните две години, освен упражнения д-р Доков изнася и лекции във факултет Медицина.

Д-р Доков е утвърден дългогодишен преподавател на студенти от специалност по „Здравен мениджмънт“ ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, Управление на здравните грижи ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, „Медицинска сестра“ и „Акушерка“ ОКС „Бакалавър“ за ФОЗ и Филиалите на МУ- Варна и всички специалности на Медицински колеж - Варна ОКС .

Количествените и качествените показатели на учебната му дейност напълно съответстват на критериите за заемане на академичната длъжност „доцент“.

5/ Производствена и експертна дейност:

Не по-малко важна от научната и преподавателска дейност, е експертната дейност за съдебния лекар. Д-р Доков е започнал работа като съдебен лекар през 1983 година. От тогава до сега той непрекъснато работи по изготвянето на различни по своя характер съдебномедицински експертизи – повече от 150 годишно. В последните 12 години той работи основно по тежки и сложни колективни експертизи от цялата страна, особено свързаните с т.нар „лекарски дела“. Това му дава възможност да събере голям материал и опит, който е обобщил в реабилитационния си труд.

Д-р Доков е член на Международна работна група под патронажа на Европейската академия по съдебна медицина, изработила „Европейски препоръки за съдебно-медицински методи за установяване и критерии за оценка на потенциална медицинска и юридическа отговорност“

Експерт по съдебна медицина към Окръжен съд – Варна, към Окръжни и Районни прокуратури и ОД на МВР в различни региони на страната.

Лични впечатления

Като участник в научното жури, което присъди образователната и научна степен „доктор“ на д-р Доков, бях впечатлен от неговата работа, което споделих с него лично. По-късно имах възможност да контактувам с него на научните форуми на Дружеството по съдебна медицина. Намирам, че Доков е твърде кооперативен, има уважението на колегите си – както по-стари, така и млади – и неговото развитие в кариерно отношение ще допринесе и за развитие на Катедрата, в която работи.

Общата ми оценка за съответствието на кандидата спрямо задължителните условия и задължителните количествени критерии и наукометрични показатели съгл. Регламента за заемане на академични длъжности в МУ-Варна в Раздел III „Заемане на академична длъжност „доцент“ в МУ-Варна и „Приложение № 1“ от Правилника за развитието на академичния състав на МУ-Варна е, че д-р Доков отговаря на общите условия за завършено висше медицинско образование, придобита специалност по съдебна медицина, защитена ОНС „Доктор“ по научната специалност съдебна медицина... АД „Доцент“

Като по чл. 88 изискванията са:

1. Да има „ОНС – доктор“ – Доков я притежава;
2. Да е представил монографичен труд или равностойни публикации – **такъв е на лице;**
3. Да е представил публикации /не включващи равностойните на монография/, поне 25 –

Доков представя над 50

4. Правилникът на МУ-Варна изисква наличие на една плавна кариера: асистент, ст. асистент, гл. асистент – **Доков е 35 години преподавател!! Учебната натовареност на д-р Доков надхвърля** изискуемата /най-малко 100 часа/ по правилника на МУ-Варна.

5. Да има призната специалност – **представен е такъв документ.**

Заклучение: (отговаря/не отговаря на задължителните и специфични условия и наукометрични критерии за АД „Доцент“).

След пълното ми запознаване с предоставените материали и след като направих цялостна оценка на научно-изследователската и учебно-преподавателската дейност на участника в конкурса за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по научната специалност Съдебна медицина заявявам, че кандидатът: **д-р Вилнам Доков, д.м. отговаря** на изискванията на ЗРАСРБ и Регламента за заемане на академична длъжност „Доцент“ от правилника на МУ-Варна.

Предложение за заемане на длъжността.

Въз основа на горното и според съответствието на кандидата спрямо задължителните наукометрични критерии в качествено и количествено отношение според изискванията на ЗРАСРБ и Регламента за заемане на академична длъжност „Доцент“ от правилника на МУ-Варна, категорично и убедено давам своята положителна оценка и предлагам на останалите членове на почитамото НЖ да гласуват присъждането на АД „Доцент“ на **д-р Вилнам Доков, д.м.** След гласуване, той да бъде предложен пред Научния съвет за избор и пред Академичния съвет на МУ – Варна за утвърждаване за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по научната специалност съдебна медицина за нуждите на Катедра обща, клинична патология, съдебна мед. и деонтология, УНС по съдебна медицина и деонтология към МУ-Варна и Клиниката по съдебна медицина в УМБАЛ „Св. Марина“-Варна.

Дата: 01.06.2018

Рецензент:.....

(проф. Д-р Севдалин Начев)